

בבית המשפט השלום בירושלים

ת.א.

1. בעניים: אבו ג'מל, ת.ז.
2. אבו ג'מל, ת.ז.
3. אבו ג'מל, ת.ז.
4. אבו ג'מל, ת.ז.
5. אבו ג'מל, ת.ז.
6. אבו גמיל, ת.ז. (קטין)
7. אבו גמיל, ת.ז. (קטינה)

תובעים אלה מגישים תביעתם באמצעות אפוטרופסיהם הטבעיים התובע 2 ואמם אקראם אבו ג'מל, ת.ז.

8. אבו ג'מל, ת.ז.
9. אבו ג'מל, ת.ז.
10. אבו ג'מל, ת.ז.
11. אבו ג'מל, ת.ז.

כולם מג'בל מוכבר ירושלים

באמצעות ב"כ עוה"ד גאדה חליחל ו/או עו"ד עאמר יאסין

בייצוג מטעם המוקד להגנת הפרט

שדרות המגינים 42, חיפה 33262

טל: 04-8555157, פקס: 04-8145802

התובעים

נ ג ד

1. מפקד פיקוד העורף
2. מדינת ישראל- משרד הביטחון
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)
רח' מח"ל 7, ירושלים
ת"ד 49333, ירושלים 91493

טל': 02-5419532, פקס': 02-5419581

הנתבעים

נושא התובענה: פיצויים בגין נזק לרכוש ונזקי גוף;
סכום התובענה (בגין נזק רכוש): 1,200,000 ₪;

כתב תביעה

הצדדים:

1. נושא תביעה הנו נזק סביבתי, נזקי רכוש ונזקי גוף שנגרמו לתובעים כתוצאה מפיצוץ דירתו של אבו ג'מל, המצויה בשכונת ג'בל מוכאבר במזרח ירושלים (נ.צ. (אשר הוחרמה ונהרסה בפיצוץ מיום 6.10.15.

2. התובעים הנם, בחלקם, בני משפחה ושכנים המתגוררים במבנים סמוכים בשכונת ג'בל אלמוכבר- ירושלים. יש לציין כי בתיהם של התובעים מצויים בשטח בנוי בצפיפות.

התובעים 1-7 הנם בני משפחה אחת. אב, בניו ונכדיו. התובע 1 הנו אביהם של התובעים 2-4 וסבם של התובעים 6-7 וגם אביו של אבו ג'מל, אשר ביצע פיגוע ביום 18.11.14 בבית כנסת בשכונת הר נוף, ירושלים, בו נהרגו ונפצעו אנשים, ביניהם הוא עצמו.

התובעים מבקשים להדגיש כי הדרך בה בחר מנוגדת לכל הערכים והעקרונות בהם מאמינים הם ומשפחותיהם, ואשר לפיהם גדלו בני המשפחה. התובעים מגנים ומתנגדים לכל פעילות אלימה וחבלנית ולכל פגיעה באזרחים חפים מפשע. לו היה ידוע לתובעים או למי מדיירי הבניין על כוונתו של גסאן היו עושים את הכל כדי לעצור בעדו.

תובעים אלה הנם הבעלים ו/או המחזיקים ו/או המשתמשים בדירות מגורים המצויות באותו בניין בו מצויה דירת המפגע (שיקרא להלן הבניין הראשי).

התובעים 6-7 הנם ילדיו הקטינים של התובע 2. התובע 6 יליד 19.3.09, התובעת 7 ילידת 1.3.10, לתובעים אלה נגרמו נזקים נפשיים קשים כתוצאה מאירוע הריסת דירתם וכל האירועים שהתרחשו סביב ההריסה, הערתם והבהלתם באמצע הלילה מביתם, גילויי האלימות וכן הדי הפיצוץ והנזק הרב שנגרם לדירתם, שהותירם מחוסרי בית ומחוסרי ביטחון. תובעים אלה מגישים תביעתם באמצעות הוריהם.

3. התובעים 8-11 שכניהם של התובעים 1-7 ומחזיקים בדירות מגורים המצויים במבנים סמוכים.

4. הנתבעים כשם הם: הנתבע 1 הנו מפקד פיקוד העורף והנתבעת 2 הנה מדינת ישראל - משרדה ביטחון. הנתבעים הם המעוולים כלפי התובעים ו/או הם אלה אשר הוציאו צו ההחרמה ההריסה וביצעו באמצעות שלוחיהם את ההריסה בדירתו של המפגע והסבו נזקים כבדים לשאר חלקי המבנה והמבנים הסמוכים.

תיאור המבנים:

5. הדירה שנהרסה מצויה בבניין הראשי, הממוקם בשכונת ג'בל מוכאבר במזרח ירושלים (נ.צ.) . הבניין מורכב מ-2 קומות ראשיות וקומת מרתף, בשטח כולל של 685 מ"ר.

מבנה זה מאכלס את התובעים 1-8 ומשפחותיהם- כ-22 נפשות של משפחת אבו ג'מל, ביניהם קטינים.

6. בקומה העליונה 2 דירות צמודות עם קיר משותף, המערבית, שנהרסה, שייכת ל אבו ג'מל (להלן: "גסאן") ובשנייה, בצד המזרחי, גרה משפחת אחיו אבו ג'מל/ התובע 2. כל אחת מהדירות הנה בשטח של כ- 125 מ"ר מתוכם שטח עיקרי של כ- 95 מ"ר. דירתו של מועאויה/ התובע 2 כוללת 4 חדרים, שירותים וחדר מקלחת. בדירה המזרחית ("דירת מעאווייה") החדר הצפון מערבי בדירה (ליד הכניסה) שימש כמטבח.

בקומת הכניסה מתחתיה, גרות 3 משפחות. משפחת האח עימאד (התובע 3) בצד הדרומי, משפחת האב * (התובע 1) במרכז ומשפחת האח (התובע 5) גרה בצד הצפוני. בקומת המרתף גרה משפחת האח * (התובע 4).

הדירות בקומה זו בנויות בצורה אנכית לצורת הבנייה של הדירות שמעליהן בקומה א' (כך שמעל כל דירה בקומת הקרקע קיים חלק מהדירה המזרחית וחלק מהדירה המערבית בקומה א').

7. המבנה נבנה בשיטה הקונבנציונאלית מקירות בטון ובלוקים. קירות החוץ של המבנה עם חיפוי אבן.

8. מצד מערב מצוי מבנה מס' 1 ובו דירותיהם של התובעים 8-10 - אב ושני בניו (בקומות המרתף מצויה דירתו של התובע 8 - האב אחמד ובקומת קרקע דירתו של הבן מוחמד התובע 9, ובקומה שמעליה דירתו הבן ראפת התובע 10), ומצד צפון מצוי מבנה 2 ובו דירתו של התובע 11.

צו החרמה וההריסה ופסקה הדיו בעתירה:

9. ביום 20.11.2014 נמסרה הודעה לתובעים 1-5 ו/או מי מטעמם על כוונת הנתבע 1 להרוס את הבית בו התגורר המפגע וניתנה להם שהות של 48 שעות להגיש השגה כנגד ביצוע ההריסה.

10. ביום 23.11.15 הוגשה השגה, אשר נדחתה ביום 25.11.14 הוצא צו החרמה והריסה כנגד דירת המפגע.

בדחותו ההשגה ציין הנתבע 1 כי הדירה הממוקמת בקומת קרקע, היא הקומה השלישית, מכיוון צפון מזרח, בשכונת ג'בל מוכבר (נ.צ) אשר שימשה למגורי המפגע ומשפחתו הגרעינית תוחרם ותיהרס.

בהתאם לתרשים שצורף לצו ההריסה, הובהר כי בכוונת הנתבע להרוס חלקים מהדירה בו התגורר המפגע הכוללים: שירותים, מקלחת, מטבח חלק מפרוודור, ושלושה חדרים. עוד עולה על פי התרשים כי בכוונת הנתבע לפוצץ חלקים אלה, דבר אשר בוודאי יגרום לנזקים לחלקים אחרים של הבית והמבנה בכללותו.

הנתבע בדחותו את ההשגה ציין כי: "נבחנה השפעת ההריסה על המתגוררים במבנים סמוכים, תוך הקפדה על כך, שלא תגרם פגיעה במבנים הסמוכים לבית המפגע מביצוע ההריסה".

11. ביום 27.11.14 הוגשה עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 8066/14 המוקד להגנת הפרט ואח' נ' פיקוד העורף) בה עתרו העותרים דשם לביטול צו ההריסה. העותרים טענו, בין היתר, כי ההריסה כפי שתוכננה עלולה לגרום לנזקים לשאר חלקי המבנה.

12. העותרים, הם התובעים דכאן, אף הגישו חוות דעת הנדסיות מטעמם. בחוות הדעת צוין כי ההריסה המתוכננת עלולה להביא להתמוטטות כל המבנה בו נמצא הבית, אף אם ייעשה מאמץ להרוס את דירתו של בלבד. כך ציין המהנדס תייסיר גיבארין בפרק מסקנות בחוות דעתו: "הריסת חלק מהמבנה שנבנה בצורה מונוליטית עם סכימה סטטית נמשכת, יגרום לשינוי של הסכמה הסטטית של הקורות והתקרות הנמשכות כולל גרימת העמסת עומסי יתר לא מתוכננים על שאר אלמנטי המבנה. עומסי היתר ייגרמו הן מהפיצוץ עצמו והן מהסרת אלמנטים מרכזיים במבנה הקונסטרוקטיבי. במקרה הנידון הריסת אלמנטים קונסטרוקטיביים- עמודים, קורות, ותקרה- בקומה העליונה תגרום לנזקים קריטיים שיכולים להביא להתמוטטות כל המבנה בתגובת שרשרת. בכדי להימנע ממצב כזה יש לבצע תימוך מקדים קבוע מקונסטרוקציות בטון או פלדה לכל קומות המבנה. התימוך יהיה בליווי הנדסי ומעקב בקרת איכות נאות".

מצ"ב העתק חוות הדעת ומסומן א'.

13. המדינה בתגובתה לעתירה התנגדה לביטול צו החרמה וההריסה וטענה כי: "בעת ההריסה יינקטו צעדים על מנת למזער את הסיכוי לגרימת נזק משמעותי לדירות הסמוכות לדירת המחבל, ואין כוונה לפגוע בדירות הנוספות שבמבנה אלא רק בדירה שבה גר המחבל עם משפחתו הגרעינית" (פסקה 45 לתגובת המדינה).

14. בדחותו את העתירה, ציין בית המשפט העליון כי: "לעניין מימוש צווי ההריסה: רשמנו לפנינו את הבטחת המדינה, בשני התיקים, "כי בעת ההריסה, יינקטו צעדים על מנת למזער את הסיכוי לגרימת נזק משמעותי לדירות הסמוכות לדירת המחבל" (פסקה 45 לתגובת המדינה בבג"ץ 8066/14; פסקה 45 לתגובת המדינה בבג"ץ 8070/14). נוסף לכך, כי כפי שהתחייבה המדינה בפנינו בבג"ץ 8025/14, ראוי כי תעשה כל שביכולתה למזער את הסיכוי לגרימת כל נזק לדירות הסמוכות. בנוסף, ייטיב המשיב לעשות אם יידרש לחוות הדעת ההנדסיות שהגישו לעניין זה העותרים בשני התיקים, ויסתייע בהן ככל הנחוץ".

מצ"ב העתק פסק הדין בעתירה ומסומן ב'.

ההריסה:

15. אור ליום יום 6.10.15 בסביבות השעה 5:30 בבוקר, פיצצו כוחות הביטחון של הנתבעים את דירתו של גסאן אבו ג'מל. יש לציין כי זמן קצר לאחר חצות הגיעו כוחות הביטחון מרובים, בליווי כלבים למבנה, שחלקם היו עם מסכות, פינו את כל דייריו, התנהגו כלפיהם באלימות ובגסות, פרצו לדירות האחרות, ללא רשות ומבלי לאפשר לנציג המשפחות להתלוות אליהם וגרמו לנזקים בתוך הדירות.

בני המשפחה רוכזו בבתי שכנים, הילדים שהתעוררו בבהלה באמצע הלילה, ובעיקר התובעים 6-7 חוו טראומה קשה שהותירה בהם צלקות נפשיות.

16. הפיצוץ בוצע באמצעות חומר נפץ. הפיצוץ היה חזק מדי. כתוצאה ממנו עפו חלקים למרחק גדול. הדף הפיצוץ ו/או החלקים שעפו למרחק גרמו לנזקים לשאר חלקי המבנה ולמבנים סמוכים.

17. הפיצוץ בוצע באופן רשלני ובניגוד מוחלט להתחייבות המדינה, שקיבלה תוקף של פסק דין בבית המשפט העליון ולפיה התחייבה, בין היתר וכאמור, להימנע מגרימת נזק לדירות הסמוכות (בג"ץ 8066/14 ובג"ץ 8070/14 אבו ג'מל ואח' נ' מפקד פיקוד העורף).

18. עקב הריסת דירת גסאן אבו ג'מל, נגרמו נזקים כבדים לשאר דירות הבניין הראשי וכן לדירות במבנה מספר 1 ובמבנה מספר 2, כמפורט להלן:

כתוצאה מהפיצוץ הדירה של גסאן לא קרסה לחלוטין, שרידיה עומדים ויוצרים סכנה מיידית לשאר חלקי המבנה (ראו סעיף 5 לחוות הדעת של המהנדס מחמד קימרי נספח ג'). כאן המקום לציין כי הוגשה תביעה לצו עשה שעניינה פינוי שרידי הדירה של גסאן לבית משפט נכבד זה על ידי התובעים 1-5 (ת.א. 63728-10-15 אבו ג'מל מוחמד ואח' נ' מפקד פיקוד העורף ואח') שעודנה תלויה ועומדת.

בנוסף נגרם הרס בדירה המזרחית בקומה א' (דירת מועאווייה אבו ג'מל התובע 2), הדירה ניזוקה באופן ניכר, הקירות הפנימיים של הדירה נהרסו או התפרקו או נסדקו כתוצאה מהפיצוץ, הדירה ניזוקה מבחינה קונסטרוקטיבית והופיע הרס וסדקים עמוקים בקירות ובגג. חלק מחיפוי האבן נותק מהקירות, חלקו נפל וחלקו עמד ליפול והווה סכנה מיידית לדיירי הבניין, ריהוט הדירה וכן כל תכולת הדירה נהרסו, כך שיש צורך לבצע שיפוץ מסיבי ובנייה מחדש של מערכת העמודים, התקרה וחלק מהקירות (כולל הקיר הצפוני והמערבי), כמפורט בסעיף 7 לחוות הדעת של המהנדס מטעם התובעים מר מוחמד קימרי.

מצ"ב העתק חוות הדעת של המהנדס מטעם התובעים - מר מוחמר קימרי ומסומן ג'.

יש לציין כי הדירה הפכה לבלתי ראויה למגורים ויש צורך בשיפוצה יסודית. מועאויה (התובע 2) ובני משפחתו, המונה 5 נשפות, הפכו למחוסרי בית וכעת הם מתגוררים בדירה שכורה, לאחר שגרו תקופה מסוימת בחדר בבית הוריו.

העירייה נתנה לתובע 2 פטור מארנונה לשנה, בשל היות הדירה בלתי ראויה למגורים.

בנוסף נגרם הרס וסדקים בדירה שבמרכז קומת הקרקע (דירת האב מוחמד אבו גימל/ התובע 1). חלקה המערבי של דירת האב (הנמצאת במרכז הקומה) נפגע וקיימים סדקים בתקרה ובעמודים. שטחו של השטח הנפגע הינו כ- 45 מ"ר (הכולל שני החדרים מזרחיים וחלק מהמטבח והשירותים). להערכת המהנדס, יש להרוס את השטח הנ"ל ולבנות אותו מחדש.

לשאר הדירות במבנה הראשי (דירות התובעים 3-5) נגרמו הרס וסדקים מרובים וכן נזק לתכולה. בנוסף, נגרמה פגיעה בדלת הכניסה לדירה שבקומת המרתף (דירת מוראד אבו גימל התובע 4) כתוצאה מפריצה.

כמו כן, בעקבות ההריסה נגרמה בעיית רטיבות בדירות של התובעים 1 ו-3 - 5.

19. בנוסף, נגרמו נזקים לדירות התובעים 8-11 במבנה 1-2 כמפורט בסעיף 6, תתי סעיפים 2-3 לחוות הדעת של המהנדס, כשעיקר הנזק מתבטא בנזקים לחלונות ולמעקות. בנוסף נגרמו נזקים לתכולת דירתו של התובע 9.

21. יש לציין כי מהנדס מטעם הנתבעים הגיע למבנה ביום 7.10.15 תיעד את הנזק שנגרם ועמד על הסכנות שנוצרו.

22. לאחר ההריסה ובעקבות הליך שיזמו התובעים 1-5 ולאור סכנות שנשקפו משרידי הדירה שנהרסה, ביום 1.12.15 נעשתה השלמת ההריסה ופינוי האלמנטים המסוכנים ומהנדס מטעם נתבעים ביצע סיור בנכס.

23. לתובעים 1-5 ניתן אישור להיכנס לדירת גסאן לשם פינוי פסולת וביצוע איטום בין התאריכים 15.12.15 ועד ליום 5.1.16 והם ביצעו עבודות אלה באותו פרק זמן.

עילות התביעה ואחריות הנתבעים:

24. הנתבעים אחראים לשמירת הסדר הציבורי והבטחון וחבים אחריות ישירה לנזקי התובעים ו/או אחריות שלוחית לפעולות כוחות הביטחון שפעלו במקום האירוע בשמם ומטעמם.

25. התובעים טוענים כי כל פעולותיהם של הנתבעים, באמצעות כוחותיהם, כמתואר לעיל היו בניגוד לדין ומקימות זכות לפיצוי.

26. התובעים יטענו כי על הנתבעים האחריות לפצותם בגין נזקיהם כתוצאה מהאירוע לעיל, וזאת בגין העילות שלהלן, כולן או מקצתן, בגין התנהגות הנתבעים ו/או בגין התנהגות כוחותיהם ו/או שלוחיהם ו/או עושי דבריהם:

נזק ראייתי מהותי:

27. בעקבות האירוע, שלטונות הנתבעים ביצעו או היו אמורים לבצע, בדיקה מקיפה ו/או חקירה ועל פי ממצאיה ננקטו ו/או היו אמורים להינקט הליכים משמעותיים ו/או פליליים נגד מי מאנשי כוחות הביטחון.

28. כאמור, עד יום הגשת התביעה, הנתבעים לא מצאו לנכון לבצע חקירה ראויה ו/או להודיע על תוצאותיה לב"כ התובעים.

29. התובעים טוענים כי במחדלי הנתבעים כאמור בסעיפים 27-28 לעיל הם גרמו לתובעים נזק ראייתי מהותי ו/או כל חסר מהותי יש לשקול לחובתם ו/או יש בהתנהגותם כדי להעביר אליהם את נטל ההוכחה והשכנוע כי לא התרשלו ולא חבים בגין הנזק שנגרם לתובעים.

30. התובעים טוענים כי חקירה נאותה הייתה קובעת כי הריסת הדירה וגרימת נזק סביבתי, כפי שנעשה, נעשתה בזדון ו/או בהתרשלות ובחוסר זהירות ו/או כפעולת נקם ו/או ללא כל הצדקה תוך הפרת הוראות החוק הישראלי ו/או המשפט הבין לאומי ו/או פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין.

חקירה כזו לא בוצעה, ככל הנראה, ויש בכך התרשלות ו/או הפרת חובה חקוקה, שבגינם יש לחייב הנתבעים באחריות לאירוע.

31. התובעים יטענו כי הנתבעים הפרה חובה חקוקה בכך שלא חקרו את המקרה, ובין השאר הפרו את סעיף 282 לחש"צ, אשר זו לשונו:

"הגיעה לפרקליט הצבאי הראשי תלונה כאמור בסעיף 278, 279 או בדרך אחרת, יכול הוא לעשות אחד הדברים האמורים בסעיף 280 או 281 או להורות על עריכת חקירה מוקדמת אף אם כבר נערכה בה בדיקה. . ."

32. התובעים יטענו כי לאור חומרת האירוע, התלונה, נשוא התלונה, ההגנה על הקניין והאינטרס הציבורי בבירורה, סמכות שברשות זו לפתוח בחקירה הופכת לסמכות שבחובה. ראו לעניין זה בספרו של יצחק זמיר הסמכות המינהלית (1996) א 224 (להלן: זמיר).

אכן, בית משפט זה פסק לא אחת, כי בנסיבות מקרה מסוים, כאשר כל השיקולים תומכים בהפעלת הסמכות בדרך אחת, הרי שעל אף לשון החוק, תתפרש הסמכות כסמכות שבחובה. כך נפסק בבג"צ 3094/93 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד מז(5) 404, בעניין סמכותו של ראש הממשלה להעביר שר מתפקידו:

"יש נסיבות שבהן עולה המסקנה - גם לגבי סמכות שבשיקול-דעת כי הימנעות מהפעלת הסמכות היא בלתי סבירה במידה היורדת לשורשו של עניין... סמכות הרשות הופכת לסמכות שבחובה כאשר הנסיבות העובדתיות הן כאלה שערכי היסוד של השיטה החוקתית והמשפטית שלנו הופכים את אי-הפעלתה של הסמכות לבלתי סבירה באופן היורד לשורשו של עניין" (שם, בעמוד 421).

33. סמכות דומה לזו של הנתבעת ניתנה במשפט הפלילי למשטרת ישראל על-פי הוראת סעיף 59 (סיפא) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ). על-פי סעיף זה, כאשר נודע למשטרה על עבירה שהיא פשע, **חייבת** היא לפתוח בחקירה ואין החוק מותר לה שיקול דעת ואפשרות לסרב לפתיחת החקירה.

הפרת התחייבות ו/או הודאת בעל דין ו/או הוראות פסק הדין:

34. כאמור, הנתבעים התחייבו בפני בית המשפט העליון להימנע מגרימת נזק למבנים סמוכים, לרבות נכסי התובעים. התחייבות זו קיבלה תוקף של פסק דין. עוד מהווה ההתחייבות הודאת בעל דין לפיה כל פגיעה נוספת, שאינה בהתאם להתחייבות, הינה זדונית ו/או רשלנית ו/או אינה כחוק ו/או אינה מוצדקת.

35. התחייבות זו של הנתבעים הופרה ברגל גסה: המדובר בהפרה של פסק הדין וכן בהפרת התחייבות ו/או הסכם שלא לגרום לנזק מעבר להיקף שהוצהר עליו, המחייבת הנתבעים במלוא נזקי התובעים.

36. לחילופין יטענה התובעים כי ההריסה שבוצעה והיקף הנזק בעקבותיה מהווה הודאת בעל דין, לפיה הפעולה בוצעה בצורה רשלנית ו/או זדונית ו/או אינה כחוק ו/או אינה מוצדקת ו/או אין לה כל עילה ולכן על הנתבעים לשאת במלוא נזקיהם של התובעים.

37. עובדה זו מקבלת משנה תוקף לאור פסיקת בית המשפט העליון בפסקי הדין מהתקופה האחרונה, שניתנו לאחר שעמד בפני שופטי העליון היקף הנזק שנגרם במקרה דנן, והקובעת אחריות הנתבעים לתשלום פיצויים על כל נזק שנגרם מעבר לנזק של הדירה המיועדת להריסה ללא צורך בהוכחת רשלנות.

ראו בהקשר זה פסק דינה המנחה של כב' ה' נאור בבג"ץ 7040/15 שאוחד עם 10 בג"צים נוספים - פדל חמאד ואח' נ' המפקד הצבאי ואח' בסעיפים 56 – 59 שם נקבעה חובת המדינה לפיצוי בגין נזקים במקרקעין סמוכים אף ללא צורך בהוכחת רשלנות, בגין הריסות שמבוצעות בשטחים. הדברים אף מקבלים משנה תוקף לאור העבודה כי ההריסה במקרה דנן בוצעה בירושלים.

וכן העובדה כי המדינה, לאחר המקרה דנן החלה להשתמש בשיטות אחרות של הריסה, שלא באמצעות חומר נפץ, על מנת לצמצם נזק, כפי שהצהירה בהליכים שונים שחלקם עדיין תלויים ועומדים בפני בית המשפט העליון: הריסה ידנית ואחר כך מילוי בתייל ובקצף (ראו בהקשר זה בג"ץ 1802/16 + 1817/16 אבו גוש נ' מפקד כוחות צה"ל באיו"ש, בג"ץ 1631/16 סבא עליו, בג"ץ 1638/16 סאייח, בג"ץ 1629/16 עאמר, בג"ץ 1630/16 מסודי, בג"ץ עסאף 1627/16) או באטימה או באטימה חיצונית (בג"ץ 1336/16, 1337/16 - אטרש, אבו כף ואח' נ' מפקד פיקוד העורף, בג"ץ 1721/16, 1777/16 - דוויאת, טוויל ואח' נ' מפקד פיקוד העורף) או בהריסה באמצעים ידניים בלבד (בג"ץ מרעי 1125/16) ובנוכחות מהנדס (בג"ץ 5844/15 השלמון) או הריסה שתתבצע על ידי פיצוץ מבוקר באמצעות מטעני קדח שלא אמורים לגרום נזק סביבתי לא לדירות באותו מבנה ו/או למבנים סמוכים (בג"ץ 1633/16 משפחת דעיס, בג"ץ 1624/16 חמאד).

38. הנתבעים התרשלו בכך שפגעו בבתייהם של התובעים, בלי כל עילה או הצדקה, ובכך, התנהגו באופן שרירותי בנסיבות העניין.

39. התובעים יטענו כי הריסת הדירה באופן בו בוצעה, למרות ההתראה המוקדמת מטעם מהנדס מטעם התובעים והתחייבות הנתבעים שלא לגרום נזק לבתים סמוכים, פרט לדירה המיועדת להריסה, וגרימת נזק לשאר הדירות במבנה וכן למבנים סמוכים, הנה צעד חמור ואכזרי ויש בו משום ענישה קולקטיבית.

כאן המקום לציין ולהדגיש לא הייתה כל עילה או הצדקה ו/או סמכות ו/או כל צורך ו/או הכרח לפגוע בכל חלקי המבנה בו מצויה הדירה המיועדת להריסה וכן במבנים הסמוכים, פגיעה זו היא בלתי מידתית, בלתי חוקית, ובניגוד לכללים שנקבעו בעניין זה; נהפוך הוא, ניתן היה למנוע את הנזק אילו היו ננקטים אמצעי זהירות מינימאליים ו/או נעשה שימוש באמצעים אחרים כמפורט בסעיף 37 דלעיל.

40. אכן, בית המשפט העליון אישר את הסמכות של הנתבעת להרוס בתים בשטחים לפי תקנה 119 לתקנות ההגנה, וזאת בגין מעורבות בן משפחה המתגורר בבית בעבירות ביטחוניות חמורות. עם זאת, קבע בית המשפט: מן המפורסמות הוא, כי האמצעי, הטמון בהוראת תקנה 119, אמצעי חריף וחמור הוא, וכי השימוש ייעשה רק לאחר שקילה ובדיקה קפדניות ורק בנסיבות מיוחדות... זאת ועוד. במסגרתה של תקנה 119 עצמה מצויות דרגות שונות של אמצעים על-פי חומרתם, החל בהחרמה בלבד, עבור להחרמה המלווה באטימה חלקית ומלאה וכלה בהריסת המבנה. אך טבעי הוא, כי חומרתו של האמצעי, הננקט על-ידי המפקד הצבאי, תהא קשורה בחומרתו של המעשה שבוצע על-ידי הדייר, וכי רק במקרים מיוחדים יינקט האמצעי של הריסת המבנה.

דברי כב' השופט ברק (כתוארו אז) בבג"ץ 361/82 חמרי נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד לו(3) 439, 443

בעניין אחר, בחן בית-המשפט צו להריסת בית בו התגורר אדם שהורשע ברצח בדם קר. לאחר שקבע, כי בהפעלת הסמכות יש לנהוג על-פי עקרונות היחסיות והמידתיות, פוסק בית-המשפט מפיו של השופט (כתוארו אז) ברק:

נראה לי כי הריסת המבנה כולו תהווה אמצעי "לא יחסי" – ועל כן גם לא סביר- בין התנהגותו הרצחנית של מוחמד תורקמאן לבין הסבל שייגרם למשפחת האח הבכור. בנסיבות אלה נראה כי הדרך הסבירה הייתה זו הקובעת הריסה חלקית בלבד. כפי שראינו, דרך זו אינה אפשרית. בנסיבות אלו יש לנקוט את האמצעי הדראסטי פחות- שאף הוא חמור ביותר- של אטימה חלקית.

(בג"ץ 55'10/92 תורקמאן נ' שר הביטחון ואת', פ"ד מח(1) 217, 220) ור' גם בדבריו המפורטים של הנשיא ברק בדנג"צ 2161/96 שריף נ' אלוף פיקוד העורף, פ"ד נ(4) 485, 490.

הדברים תקפים ביתר שאת כאשר עסקינן בהריסות בתוך ירושלים.

41. בין היתר, התבטאה רשלנות הנתבעים במעשים ו/או במחדלים שלהלן:

א. הנתבעים לא נתנו לשלוחיהם הוראות בדבר הריסת דירת המפגע ו/או הימנעות מגרימת נזק לשאר חלקי המבנה ו/או מבנים סמוכים ו/או לא נתנו הוראות נכונות ו/או כי הוראות הריסת דירת המפגע שבעטייה נגרמו נזקים חמורים לשאר חלקי המבנה ומבנים סמוכים אינן חוקיות ו/או הפעלתם בנסיבות העניין הייתה בלתי חוקית ו/או בלתי נחוצה ו/או מיותרת ו/או רשלנית.

ב. הנתבעים ו/או שלוחיהם חרגו בצורה בוטה מצו ההחרמה וההריסה שניתן כלפי דירת המפגע וכן הפרו את התחייבותם בפני בית המשפט העליון וכן את פסק דינו של בית המשפט.

ג. הנתבעים ו/או שלוחיהם גרמו לנזקים בלתי מוצדקים ובלתי פרופורציונאליים לרכוש התובעים ונכסיהם ו/או לא הכרחיים בנסיבות העניין ו/או ללא כל צורך.

ד. הנתבעים ו/או שלוחיהם שביצעו את ההריסה לא היו מיומנים ומקצועיים ו/או לא תודרכו כראוי ע"י הנתבעים כיצד לשמור על שאר חלקי המבנה ו/או מבנים סמוכים ו/או לא פעלו בהתאם לחוות דעת הנדסית, שהייתה הכרחית בנסיבות העניין, וגם לא נתנו דעתם לחוות הדעת של המנדס מטעם התובעים- תייסיר ג'בארין, חרף קביעה מפורשת של בית המשפט העליון בעניין זה.

- ה. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא ביצעו את כל הבדיקות הנדרשות בטרם הריסת דירת המפגע, לרבות בדיקה ע"י מהנס ו/או מהנדס בניין.
- ו. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא ביצעו תמוך מתאים לשאר חלקי המבנה, לפני ההריסה, כאמור בחוות הדעת של המהנדס תייסיר ג'בארין.
- ז. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא עשו כל שניתן על מנת להימנע מגרימת נזק למבנים סמוכים ו/או לצמצם ולמזער פגיעה כזו באופן ממשי.
- ח. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא נדרשו לחוות הדעת של המהנדס תייסיר ג'בארין, חרף "המלצת" בית המשפט העליון, המחייבת בנסיבות העניין.
- ט. שיטת ההריסה שננקטה ע"י הנתבעים לא הייתה סבירה בנסיבות המקרה דנן, הן לאור ההתראה המוקדמת של המהנדס מטעם התובעים מר תייסיר ג'בארין, הן לאור שיטת הבניה, הצפיפות באזור, הן לאור חוזק המבנה הראשי והמבנים האחרים בשכונה.
- י. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא נקטו אמצעי הזהירות ו/או הפיקוח ו/או הכיוון הנדרשים על מנת למנוע פגיעה בבתיים של התובעים.
- יא. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא עשו כל הניתן והאפשרי על מנת למנוע פגיעה ברכוש התובעים.
- יב. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא נהגו כפי ששלוחים סבירים וזהירים היו נוהגים בנסיבות העניין.
- יג. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא מנעו מעשי הנזק לרכוש התובעים אשר ניתן היה להימנע ממנו בנסיבות המקרה.
- יד. הנתבעים ו/או שלוחיהם הרסו את הבית באמצעות כמות גדולה של חומר נפץ, למרות שהנזק למבנים סמוכים היה צפוי וידוע.
- טו. הנתבעים ו/או שלוחיהם הרסו את הבית למרות שאחד מקירותיו משותף גם לבית אחר, ולא נקטו אמצעים למניעת הפגיעה בקיר המשותף ובבית האחר או שאר חלקי המבנה ומבנים סמוכים.
- טז. הנתבעים ו/או שלוחיהם הרסו את הבית בידיעה שאחד מקירותיו משותף גם לבית אחר הבנוי בצמידות, ועשו זאת באמצעות חומר נפץ ובאופן שהפגיעה בבית האחר הייתה וודאית.

יז. הנתבעים ו/או שלוחיהם פיצצו כמות גדולה של חומר נפץ באזור מגורים צפוף מבלי לנקוט צעדים למניעת נזקים מהדף לבתים סמוכים.

יח. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא נקטו אמצעי זהירות סבירים למנוע נזקים לשאר חלקי המבנה ומבנים סמוכים.

יט. הנתבעים ו/או שלוחיהם הפרו את חובותיהם שבדין להגן על זכויותיהם הקנייניות והאחרות של התובעים- לרבות החובות המפורטות להלן במסגרת הפרק של הפרת חובה חקוקה.

כ. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא נהגו כפי שרשות סבירה הייתה נוהגת בנסיבות העניין ו/או בפעולות לאכיפת החוק.

כא. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא פעלו בהתאם להנחיות בדבר הימנעות מפגיעה סביבתית כתוצאה מהרס הבית.

כב. התנהגות הנתבעים ו/או שלוחיהם מהווה הסגת גבול למקרקעין ו/או לרכוש של התובעים, הכל שלא כדין. בגין זאת על הנתבעים הראיה שהתנהגותם היתה כדין ולא גרמה הרס ונזק לתובעים.

כג. הפגיעה ברכושם של התובעים היתה חסרת סמכות ו/או בלתי סבירה בעליל ו/או מיותרת ו/או בלתי מוצדקת בנסיבות העניין ו/או נעשתה משיקולים זרים, כנקם ו/או בהחלטה שרירותית ו/או בלי כל קשר למטרה מוצדקת כלשהי;

כד. הן החלטתה לבצע את ההריסה באופן בו בוצעה והן ההריסה עצמה שבעטייה נגזם נזק לשאר חלקי המבנה ולמבנים סמוכים, נעשתה מבלי לבצע בדיקות מתאימות.

כה. הנתבעים לא השתמשו בהריסה כאמצעי אחרון ו/או לא נקטו באמצעים פחות חמורים שיש בהם להשיג את אותה מטרה ולצמצם באופן ניכר נזק סביבתי, כגון הריסה חלקית ו/או אטימה ו/או אטימה חיצונית של דירת המפגע ו/או הריסה ידנית ואחר כך מילוי בתייל ובקצף ו/או או הריסה באמצעים ידניים בלבד או הריסה שתבצע על ידי פיצוץ מבוקר באמצעות מטעני קדח שלא אמור לגרם נזק סביבתי לא לדירות באותו מבנה ו/או במבנים סמוכים, כל זאת בנוכחות מהנדס, כפי הנעשה בהריסות המאוחרות למקרה דנן.

כו. השימוש בחומר הנפץ ו/או הכמות בה נעשה שימוש לא היו סבירים ו/או מידתיים. בהקשר זה ראו פרק 5 לחוות דעתו של המהנדס מטועם התובעים מר מוחמד קימרי.

כז. לא נעשה שימוש באמצעים מכאניים קלים.

כח. השימוש בחומר נפץ היה שגוי מלכתחילה.

כט. הנתבעים התירו לכוחות הבטחון להרוס את הדירה בניגוד להוראות ו/או לצו ההריסה, לחילופין לא נתנו בידיהם הוראות ברורות ו/או לא הדריכו אותם ולא פיקחו על ביצוען באופן סביר.

ל. הנתבעים לא הכשירו את כוחות הביטחון לגבי הריסת בתים ו/או לא פקחו על אופן ביצוע ההריסה.

לא. הנתבעים לא הדריכו את כוחות הבטחון לגבי התנהגותם בנסיבות המקרה.

לב. הנתבעים הנהיגו שיטת פעולה לא זהירה ו/או נורמות לא סבירות בנסיבות נשוא המקרה ו/או לא צפו את האירועים ו/או לא הדריכו את כוחות הבטחון על הסכנות בביצוע פעולותיהם.

לג. ההריסה בוצעה בחוסר זהירות וברשלנות וללא שנקטו אמצעי הזהירות המתחייבים בנסיבות העניין, על מנת להימנע מגרימת נזק לשאר חלקי הבניין ולמבנים סמוכים.

לד. הנתבעים ו/או שלוחיהם לא עשו כל שניתן על מנת להימנע מגרימת נזק לתובעים.

לה. כמות חומר הנפץ שנעשה בה שימוש הייתה מעבר לנדרש בנסיבות העניין, מה שהסב נזק רב לשאר חלקי המבנה ולמבנים סמוכים.

לו. הנתבעים לא בצעו חקירת המקרים באופן נאות וכדין ו/או לא אספו ושמרו ראיות ובכך גרמו לתובעים נזק ראייתי מהותי.

לז. הנתבעים התירו או אישרו את פעולת כוחות הבטחון בדיעבד.

42. כוחות הבטחון התרשלו ו/או הפרו את חובת הזהירות כלפי התובעים במעשיהם ו/או במחדלים כמפורט להלן:

א. הרסו דירות התובעים ו/או הסבו להם נזק רב בניגוד לצו ההחרמה והריסה שהוצא ו/או חרגו מהוראות הצו.

ב. גרמו נזק לשאר חלקי המבנה ולבניינים סמוכים כאמצעי ענישה ו/או לא נקטו באמצעים פחות חמורים שימנעו נזק למקרקעין שהצו אינו חל עליהם ו/או לא נקטו אמצעי זהירות המתחייבים מנסיבות המקרה.

ג. הרסו את דירת המפגע, שבעטייה נגרם נזק לשאר חלקי המבנה ולמבנים סמוכים, ללא נקיטת אמצעי זהירות נאותים שהתחייבו מהנסיבות ו/או בניגוד להוראות ו/או צו ההריסה.

ד. התרשלו בביצוע ההריסה.

ה. לא פעלו ככוחות בטחון סבירים, נבונים וזהירים.

ו. לא השתמשו באמצעים סבירים אחרים, פחות חריפים, במידה והיה צורך בכאלה שעמדו לרשותם, או היו צריכים לעמוד לרשותם ושיש בהם להשיג אותה מטרה ללא נזק סביבתי.

ז. מי שהרס את הבית בפועל לא היה מוסמך לבצע את ההריסה עפ"י ההוראות ו/או צו ההריסה.

ח. לא נתנו לתובעים שהות לפנות את חפציהם בטרם ההריסה.

ט. לא צפו את האירועים ולא התכוננו כראוי לקראתם.

י. גרמו, במזיד וללא כל צורך בכך, לנזק ברכוש התובעים.

יא. לא תיקנו את הנזקים שגרמו לרכוש התובעים לאחר שהרסו את דירת המפגע.

יב. לא דווחו על האירוע לפי ההוראות ו/או בזמן אמיתי ובכך גם גרמו לתובעים נזק ראייתי מהותי.

יג. לא תיעדו את אירוע ההריסה ו/או את הנזק כמתחייב.

הסגת גבול וגזל:

43. מעשי הנתבעים, באמצעות כוחותיהם, מהווים השגת גבול במקרקעין כמשמעותה בסעיף 29 לפקודת הניזקין (נוסח חדש, תשכ"ח-1968), בחלופה של "היזק למקרקעין שלא כדין".

44. הם מהווים גם עוולה של הסגת גבול במטלטלין כמשמעות המושג בסעיף 31 לפקודת הניזקין, בחלופה של הפרעה אלימה בטובין בהיותם בהחזקתו של אדם אחר.

45. הם מקימים גם עוולה של גזל כמשמעות הביטוי בסעיף 52 לפקודת הניזקין, בחלופה של השמדת מטלטלין שהזכות להחזיקם היא של התובעים.

46. על פי סעיפים 30 ו-32 לפקודת הניזקין על הנתבעים הראיה לכך, שמעשיהם, באמצעות כוחותיהם, היו כדין.

47. עם זאת, כבר כאן יפורטו מקצת הטעמים שמכל אחד ואחד מהם נובע שמעשי הנתבעים באמצעות כוחותיהם היו שלא כדין:

א. הפגיעה בנכסי התובעים ובתכולתם היו בניגוד לכללי המשפט המנהגי, האוסרים הרס של רכוש פרטי אלא אם כן פעולות צבאיות מחייבות זאת באופן החלטי.

ב. הפגיעה בנכסי התובעים ובתכולתם הייתה בניגוד לכללי המשפט המנהגי, האוסרים ענישה קולקטיבית, אמצעים של הפחדה והטלת אימה ומעשי תגמול כלפי מוגנים ורכושם.

ג. הפגיעה בנכסי התובעים ובתכולתם היו ללא צו המורה על כך ואף בניגוד לצו שהוצא לדירת גסאן ובניגוד להתחייבות המדינה בפסק הדין של העליון שלא לגרום נזק לבתים סמוכים.

ד. התובעים יציינו, כי תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת – חירום) - 1945 (להלן תקנה 119) עליה נסמכים הנתבעים מתנה את ההריסה בהוצאת צו.

ה. הפגיעה בנכסי התובעים ובתכולתם הייתה מבלי שניתנה זכות שימוע לתובעים וזאת בניגוד לדין.

ו. תקנה 119 אינה מקנה לנתבעים ו/או מי מטעמם סמכות להשמיד מטלטלין.

ז. תקנה 119 אינה מקנה לנתבעים ו/או מי מטעמם סמכות להשמיד מקרקעין ו/או רכוש אחר מעבר לבית המיועד להריסה.

מכאן שכל הנזק שנגרם מסביב לבית המיועד להריסה היה שלא כדין.

48. בנוסף ו/או לחילופין, התובעים יטענו כי עצם הוצאת צו ההריסה וההחרמה לדירת המפגע במבנה מהווה הפקעה של זכויות הבעלים המקוריים לטובת המדינה, בדירה זו. משכך על הנתבעים לנהוג בסבירות ובהתאם לחובות המוטלות על בעלים במקרקעין לפי הוראות חוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, לרבות החובה להשתמש במקרקעין בסבירות ובתום לב ולהימנע מגרימת נזק למקרקעין הסמוכים, כפי שהדבר מתחייב מהוראות חוק המקרקעין בכלל וסעיף 14 בפרט, שקובע כי: "בעלות וזכויות אחרות במקרקעין, אין בהן כשלעצמן כדי להצדיק עשיית דבר הגורם נזק או אי נוחות לאחר".

התובעים יטענו כי הנתבעים, בגרימת נזק לבתי התובעים, הפרו חובותיהם כמחזיק במקרקעין ועל כן חייבים לפצות את התובעים.

הפרת חובה חקוקה:

49. מעשיהם של הנתבעים, באמצעות כוחותיהם, מקימים אחריות כלפי התובעים בגין הפרת חובה חקוקה, כמשמעות מושג זה בסעיף 63 לפקודת הנזיקין, בין היתר הפרו הנתבעים את החובות החקוקות שלהלן:

- א. חוק יסוד כבוד האדם וחירותו, המגן על כבוד האדם ועל קניינו.
- ב. סעיף 70 לחוק השיפוט הצבאי בדבר גרימת הזק לרכוש על ידי חריגה מסמכות.
- ג. סעיפים 452 ו- 454 לחוק העונשין שעסקם היזקים למיניהם לרבות היזק בחומר נפץ.
- ד. הוראות הדין הבינלאומי לרבות (הנטען פה הנו למען הזהירות ולמעלה מהנדרש):

- אמנת ג'ניבה: לרבות סעיף 39, 27, 53, 33, 146-147.
- סעיף 17 לאמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות.
- אמנת האג משנת 1907: לרבות הסעיפים שלהלן:

סעיף 23 (ז) לאמנת האג משנת 1907 האוסר פגיעה ברכוש האויב, מלבד מקרה של "צורך צבאי".
סעיף 46 לאמנת האג האוסר על הפקעת רכוש פרטי.

נטל ההוכחה:

50. התובעים טוענים כי האמצעים ששימשו את כוחות הבטחון להריסת הבתים הינם בגדר דבר מסוכן וכי הנתבעים הו בעליו של הדבר או ממונים עליו ועל כן על הנתבעים הראייה לגבי האמצעים ו/או השימוש בהם שלא היתה התרשלות שיחובו עליה.

51. בנוסף ולחלופין יטענו התובעים כי לא היתה להם ידיעה ו/או לא היתה להם היכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס ו/או חפץ שלנתבעים היתה שליטה מלאה עליו וכי האירוע מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבעים לא נקטו זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהנתבעים נקטו זהירות סבירה, ועל כן על הנתבעים הראייה שלא היתה לגבי האירוע התרשלות שיחובו עליה, הכל בהתאם לסעיפים 38 ו- 41 לפקודת הנוזיקין.

52. מכל מקום, וגם בלי להיזקק לחוקה הנ"ל, הרי בנסיבות העניין, יש להפוך את נטל הראייה, ולהעבירו לכתפי הנתבעים. כך קובע השופט מצא בע"א 241/89, ישראלפוט (שרותים) תשל"ג בע"מ נ' הינדלי רחל, פ"ד מט(1), 45, עמ' 88-89, דעה אליה הצטרף הנשיא ב"ק:

"לפנים מן הצורך אוסיף, שגם אלמלא נוכחתי כי סעיף 41 לפקודה חל במקרה שלפנינו, כסבור הייתי שדי היה בדאיות הנסיבתיות שהובאו על-ידי המשיבות, בדבר דרך עלילותה של התאונה וביחס לסיבותיה האפשריות, כדי לבסס לכאורה את רשלנות המערערת במידה הנדרשת להעברת הנטל אל שכמה, ליישב את אירוע התאונה עם היעדר רשלנות מצדה (השווה: ע"א 101/81 דג נ' מדינת ישראל, פ"ד לח(32) 1, דברי השופט בייסקי בעמ' 38; וע"א 206/89 רז נ' בית החולים אלישע בע"מ ואח', פ"ד מז(805) 3, דברי השופט מלץ בעמ' 812)."

53. התובעים יטענו כי כל הוראה בדין הבאה לפגוע בזכויותיו הדיוניות ו/או המהותיות דינה בטלות בשל היותה הוראה מפלה ו/או מניעה זרים ו/או מנוגדת לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

54. בנוסף, ומאחר ומעשי הנתבעים ו/או מחדליהם מהווים השגת גבול במקרקעין ובמיטלטלין כמשמעות מושג זה בסעיפים 29 ו- 31 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], תשכ"ח- 1968 (להלן הפקודה), על הנתבעים נטל ההוכחה להראות כי לא הייתה התרשלות במעשיהם של כוחות הביטחון שלה לפי סעיפים 30 ו- 32 לפקודה.

נזקי התובעים:

55. כפי שהובא לעיל, בעקבות הריסת הדירה, נגרמו לתובעים נזקים חמורים ביותר הן למבנה והן לתכולה, בנוסף לנזק הנפשי שנגרם לתובעים 6- 7, ולסכנות הנשקפות משרידה הדירה שנהרסה.

לצד הנזק החומרי שנגרם לדירות התובעים, חוו האחרונים פגיעה קשה ולא פחות חמורה, סינטמנטאלית בעיקרה, בשל הרס ביתם המאגד בתוכו זיכרונות חייהם עד לפיצוץ, שנופצו בהינף פיצוץ בלתי חוקי, ופוזרו לכל עבר, והם זכאים לפיצוי בגין כך, הכל כמפורט כדלקמן:

56. נזקי התובע 1- מחמד אבו ג'מל: כאמור בחוות הדעת של המהנדס באירוע נגרמה הריסת חלק מהדירת תובע זה בשטח של כ- 45 מ"ר, שיש צורך בבנייתה מחדש. בנוסף, נגרמו נזקים לתכולת הדירה לפריטים שלהלן: פעמון הכניסה הראשית, דלת רב-ברית, נזק לקיר גבס 3x4 מ', שתי נברשת (בסלון), ארבע דלתות עץ – פנימיות, נזק במקלחת - כולל כל הפריטים שלא ניתן להשתמש בהם, ארון בגדים גדול - 6 דלתות, דלת חיצונית מברזל, שתי טלוויזיות, תכולה של שני חדרים - לא ראויים למגורים, הטעונים שיפוץ מלא, שער ברזל חיצוני, תיקון קירות ותקרת הבית שניזוקו כתוצאה מהפיצוץ, תאורת חוץ - 6 יחידות, תכולת מטבח - כלים שנשברו, מכשיר טלפון ומיקרוגל, שנשברו, ארבעה חלונות אלומיניום... ועוד.

מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

א. עלות שיפוץ החלקים שניזוקו בדירה	₪ 220,000
ב. נזק לתכולה	₪ 60,000
ג. <u>זיור חלופי ועוגמת נפש</u>	₪ 50,000
סה"כ	₪ 330,000

57. נזקי התובע 2 אבו ג'מל: כפי שפורט לעיל וכאמור בחוות הדעת של המהנדס, הרס רב נגרם לדירתו של מועאויה אבו ג'מל ויש צורך

לביצוע שיפוץ מסיבי הכולל הריסת חלקים ובנייתם מחדש ו/או חיזוק אלמנטים קיימים (ראו האמור בסעיף 7 – 8 לחוות הדעת). בנוסף כל תכולת הבית נהרסה כליל ונגרמו הנזקים שלהלן:

- **בחצר הכניסה לבית** נגרמו הנזקים שלהלן: דלת הכניסה הראשית- רב בריח, פעמון דלת, גוף תאורה חיצוני פלורוסנטי מעוצב צמוד קיר T5 מוגן מים, ברזנט חסין אש עם זוויות ניקל 8 מ"ר.
- **תכולת חדר שינה להורים**: מיטה זוגית מעץ טבעי מלא מעוצב, עם כל פריטי השינה, 2 שידות עם שלוש מגירות, מראה ממוסגרת, קומודה ותקרת עץ אמריקאי מעוצבת, טלוויזיה פלזמה נורמנדי 42 אינץ', ממיר לוויין דיגיטלי דגם HD, שולחן טלוויזיה, פרקט/שטיח על רצפת החדר- 10 מ"ר, שעון קיר מעץ מעוצב תלוי על הקיר, בשמים לאישה ולגבר; ערכת מניקור/פדיקור לאישה - 18 חלקים; ערכת יופי וטיפוח לנשים, שלוש כורסאות מעוצבות מעץ מלא מרופדים - עבודת יד - מזגן אלקטרה קלאסיק 1.5 כ"ס, שני מכשירי תאורה צדדיים מעוצבים, שטיח עבודת יד מקומי, דלת מעוצבת בשילוב עץ וזכוכית, סך של 10,000 ₪ במזומן שנעלם מהדירה.
- **פנים**: ווילונות באורך 16 מ"ר תלת-שכבתי - מפוזרים בכל חלקי הבית, 5 נברשות, 20 ספוטים דגם LD, פרקט/שטיח מכסה את רצפת הבית - 22 מ"ר, שתי דלתות פנימיות מעוצבת - שילוב של אלומיניום וזכוכית, דלתות פנים מעץ רגיל לכל הבית.
- **תכולת המסדרון המוביל לחדר האמבטיה ולשאר חדרי השינה**: ארון עץ משולב עם זכוכית כולל 6 מדפים, תאורה על-יד המקלחת(מידות: 2.5 / 2.3 / 0.7 מטר מעוקב), מראה ממוסגרת, כיור לשטיפת ידיים עם שיש (מחברת אבן קיסר), נברשת מעץ בכניסה לשירותים א.
- **תכולת שירותים א (בכניסה לבית)**: מכונת כביסה LG 7 ק"ג כוללת מייבש כביסה, אסלת שירותים וניאגרה מחברת "חמת", מתלה פנימי לכביסה, אמבטיה ניידת לתינוקות, נברשת מעץ בתקרה, חרסינה/קרמיקה מסביב לחדר השירותים 5 מ"ר, דלת עץ מלא, גוף תאורה צדדי (מחברת New Light).
- **תכולת שירותים ב (ליד חדר הבנים)**: כיור לשטיפת ידיים, חרסינה/קרמיקה מסביב וברז (מחברת "חמת"), מראה ממוסגרת בשילוב עץ מעוצב - אמבטיה עם כל האביזרים הסניטריים כולל מדפים מזכוכית.

- **תכולת חדר שינה ב (חדר הבנים):** מיטה מעוצבת עם מזרון דו-שכבתי, ידה עם שלוש מגירות, שעון קיר מעץ מעוצב תלוי על הקיר, חלון, ווילון תלת-שכבתי 9 מ"ר, מעקה מברזל על השולחן, שני דלתות אלומיניום בשילוב עם זכוכית מעוצב בצבע ירוק (דלת אחד הפונה למרפסת כולל תריסים), דלת מעץ מלא, כוננית ושולחן למידה (מידות: 2.3 / 2 מ'), מחשב, שולחן מחשב נפרד, כסא מחשב מרופד, ארון בגדים (4 מ"ר), פרקט/שטיח על רצפת החדר 6 מ"ר, מזגן 1.25 כ"ס מחברת אלקטרה קלאסיק, שואב אבק מחברת LG, ארון נעליים, נברשת מעץ בתקרה.
- **תכולת חדר שינה ב (חדר הבנות):** ארון בגדים (3 x 2.6 מ"ר) מעץ מלא - 6 דלתות, אחד הדלתות בצורת מראה, שידה מעוצבת מעץ מלא כוללת שלוש מגירות, כסא מרופד, מנורת חירום, מיטה עם מזרון רפואי, מיטה לתינוקות, שולחן עבודה, קומודה מעוצבת מעץ מלא, פרקט/שטיח על רצפת החדר 5 מ"ר, תאורה, ווילון תלת שכבתי - 5 מ"ר, שולחן גיהוץ ומגהץ, שמיכות, סדינים חורפים וקיציים שני תיקים לבית הספר, שעון מעץ מעוצב תלוי על הקיר, ארון נעליים עם כל הנעליים, לקיץ ולחורף, של כל בני המשפחה, מאוורר תלוי על הקיר מחברת טורנדו, דלת עץ מלא.
- **תכולת הסלון הפנימי ממול למטבח:** ספות וכורסאות מעוצבות (7 מושבים), גופי תאורה צדדית עם מנורות עומדות, שולחן, שטיח, כוננית בצורה עצי עגול מכשיר CD רדיו - חפצי אמנות וציורי קיר עם מסגרות, ארון מעץ אלון מלא מעוצב תלוי-תקרה מפריז בין המטבח לסלון כולל: מגירות, מדפים מזכוכית, מכשיר DVD ווידאו, טלוויזיה LG פלזמה 28 אינץ' וממיר לוויין דיגיטלי דגם HD.
- **תכולת המטבח:** שולחן אוכל ושני כסאות, מקרר LG שני דלתות בנפח 653 ליטר ומסגרת מעץ, תנור אפיה (מחברת ביקו) ומסגרת מעץ, תנור חשמלי לאפיית לחם (מחברת ביקו), תנור מיקרוגל (מחברת ביקו), מסגרת מעץ, בלנדר, סוחט מיצים חשמלי, כיריים חשמליות (מחברת ביקו) ומסגרת מעץ, שיש (מחברת אבן קיסר) - 6 מטרים אורך, כיור וברז (מחברת "פורד"), חימום חשמלי, שטיח 4 מ"ר, מטבח מושלם מעץ אלון מלא - הכולל 22 מדפים ושש מגירות זכוכית מסביב לכל המטבח.
- **תכולת ארון המטבח:** כ- 60 כוסות וספלים מסוגים שונים, כ- 50 צלחות בגדלים שונים, כ- 15 תבניות קערות גדולות עמוקות ושטוחות לפירות ועוגות בגדלים שונים, כ- 25 סירים ומחבתות בגדלים שונים, ציוד הכנת תה וקפה כולל קומקום, 20 כוסות

זכוכית מעוצבות - עבודת יד, כ- 50 סכו"ם מצרכי אוכל לאספקה
 - שמן זית, אורז, חיטה, דגנים וכו', שטיח - 5 מ"ר נברשת...
 ועוד.

• מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

א. עלות שיפוץ הדירה	₪ 360,000
ב. נזק לתכולה	₪ 250,000
ג. <u>דיור חלופי עד היום ועוגמת נפש</u>	₪ 65,000
סה"כ	₪ 675,000

58. נזקי התובע 3 אבו ג'מל: לתובע זה נגרמו סדקים בקירות, בנוסף
 ובעיקר נזקים לתכולת הדירה, ניזוקו מיקרוגל, מכשיר טלוויזיה 42
 אינץ', כל התאורה בבית ניזוקה, חלון שבחדר השינה, מחשב, דלת
 הכניסה הראשית, ארון בגדים.

מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

א. נזק לתכולה	₪ 15,000
ב. <u>עוגמת נפש</u>	₪ 10,000
סה"כ	₪ 25,000

59. נזקי התובע 4 אבו ג'מל: לתובע זה נגרמו סדקים בקירות בנוסף
 ובעיקר נגרמו נזקים לתכולת הדירה, ניזוקו מכונת כביסה, מקרר,
 מזנון מעץ וזכוכית מיקרוגל, טלוויזיה גדולה, דלת רב ברית, הכניסה
 הראשית, שישה חלונות, שתי ארונות בגדים של הילדים, שני קירות
 גבס, כלי המטבח, מחשב... ועוד.

מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

א. נזק לתכולה	₪ 30,000
ב. <u>עוגמת נפש</u>	₪ 10,000
סה"כ	₪ 40,000

60. נזקי התובע 5 אבו ג'מל: לתובע זה נגרמו סדקים בקירות בנוסף
 ובעיקר ניזוקו דלת רב-ברית, כניסה ראשית, הריסת כל תכולת המטבח,
 שבירת כל תכולת חדר השינה, כולל מיטה זוגית וארון בגדים, שיפוץ
 הסלון, קירות ושמשות החלונות, הטלוויזיה... ועוד.

מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

א.	נזק לתכולה	₪ 30,000
ב.	עוגמת נפש	₪ 10,000
	סה"כ	₪ 40,000

61. נזקי התובעים 8, 9 ו- 10 בבניין מס' 1 בצד מערב:

בקומת מרתף (דירתו של אחמד עלי אבו ג'מל התובע 8) נפגעו החלונות של החזית המזרחית. (שני חלונות במידות 100 X 100 וחלון במידות 60 X 70 ס"מ). סה"כ שטח לצורך חישוב עלות: 3.0 מ"ר.

בקומת קרקע של התובע 9 - מחמד אבו ג'מל בחזית המערבית של הדירה המזרחית נעקר המעקה ממקומו וכן נפגעה אבן השיש שמתחת לו. סה"כ אורך המעקה הינו כ- 12.0 מ"ר וסה"כ שטח אבן השיש הינו כ- 5.0 מ"ר. כמו כן, נשברו הזכוכיות בשתי החלונות בחדר הישיבה (מידות 100 X 100 ו- 11 X 95 ס"מ) וחלון הדלת בחדר הישיבה (85 X 110 ס"מ) וחלונות המרפסת המקורה בצד דרום (300 X 180 ס"מ). (שני חלונות במידות 100 X 100 וחלון במידות 60 X 70 ס"מ). סה"כ שטח לצורך חישוב עלות: 8.0 מ"ר. (כאשר החישוב לשטח שפחות מ- 1 מ"ר נחשב ל- 1 מ"ר). בקומת הקרקע בחזית הדרומית של הדירה המערבית נפגעו הזכוכיות של המרפסת המקורה (מידות 175 X 820 ס"מ). סה"כ שטח הזכוכית כ- 14.0 מ"ר.

בנוסף וכתוצאה מחלקים שעפו מהדירה שנהרסה ומהדף הפיצוץ נגרם נזק לתכולת דירה זו כמפורט להלן: ניזוקו 2 דלתות מעץ, טלוויזיה מסוג LG, מנוע מזגן, דלת מברזל במרפסת, כמו כן נגרמו נזקים למערכת השייבה ולחדר השינה.

בקומה א' של התובע 10 ראפת אחמד אבו ג'מל: נפגעו הזכוכיות של המרפסת המקורה מצד מזרח (מידות 200 X 1350 ס"מ). סה"כ שטח הזכוכית כ- 27.0 מ"ר. כמו כן, נפגע התריס של שני החלונות בחדר השינה (במידות 100 X 120 ו- 100 X 140 ס"מ), התריס של חלון המטבח (מידות 100 X 140 ס"מ) התריס של חלון הסלון (מידות 100 X 200 ס"מ) והתריס של חלון חדר השירותים (50 X 50 ס"מ). סה"כ שטח התריסים כ- 7.0 מ"ר. (כאשר החישוב לשטח שפחות מ- 1 מ"ר נחשב ל- 1 מ"ר).

מבוקש לפסוק לתובעים הנ"ל סכומים אלה:

₪ 25,000	א. נזק לתכולה
₪ 20,000	ב. נזק למבנה
₪ 25,000	ג. עוגמת נפש
₪ 70,000	סה"כ

62. נזקי התובע 11- י אבו ג'מל בבניין 2 מצד צפון: בקומת העליונה של הבניין נפגעה הזכוכית של המרפסת הדרומית (מידות 180 X 240 ס"מ). סה"כ שטח הזכוכית: 4.3 מ"ר. כמו כן, נפגע תריס האלומיניום שבמרפסת השירות (מידות 360 X 250 ס"מ). סה"כ שטח התריס: 9 מ"ר. כמו כן, נפגעה הזכוכית של חלון חדר השירותים (45 X 75 ס"מ) וחלון מרפסת השירות (105 X 240.0 ס"מ). סה"כ שטח הזכוכיות: 3.0 מ"ר.

מבוקש לפסוק לתובע זה סכומים אלה:

₪ 10,000	א. נזק למבנה
₪ 10,000	ב. עוגמת נפש
₪ 20,000	סה"כ

נזקי התובע 6-7:

63. כאמור, התובעים 6-7 ועם כניסת כוחות הבטחון לכפר התעוררו בבהלה באמצע הלילה, ופוננו מהבית באופן פתאומי ללא שום הכנה או התחשבות בהיותם ילדים קטנים, הם היו מבוהלים ומפוחדים עד מעמקי נפשם למראה הכמות הגדולה של כוחות הבטחון שחלקם היו עם מסכות, בליווי כלבים, ולמראה גילויי האלימות שבכניסה למבנה. לאחר פינויים מביתם הם שהו בסמיכות מקום ושמעו הדי הפיצוץ המאיימים, טראומה קשה הלמה בהם עת ראו את הנזק הרב שנגרם לדירתם שהותירם מחוסרי בית ומחוסרי בטחון. בגין כל אלה נגרמה לתובעים אלה צלקת נפשית קשה.

64. בעקבות האירוע הופיעו אצל התובעים הללו בעיות רגשיות ונפשיות קשות המתבטאות בשינויי התנהגות, הפרעות שינה קשות, סיוטי לילה, הרטבה לילית, פחד משוטרים וחיילים, רעשים הדומים לרעש של פיצוץ, כל מצב כזה

מכניסם למצב של חרדה וחוסר שקט, הם נמנעים לצאת מהבית ולהגיע למקומות בהם נהגו ללכת, מסרבים לעזוב את הוריהם, בשל כך פנו לקבלת טיפול פסיכולוגי רגשי בהתחלת דצמבר 2015

מצ"ב העתק תיעוד רפואי ראשוני ומסומן ה'.

65. מאז האירוע וכתוצאה ממנו נפגע כושר השתכרותם של תובעים אלה, נגרם להם ויגרם להם הפסד השתכרות הכולל גם הפסד זכויות סוציאליות ונלוות מכוח הדין, הסכמים קיבוציים, צווי הרחבה, הסדרים קיבוציים והסכמים אישיים.

66. מאז האירוע וכתוצאה ממנו זקוקים תובעים אלה ויזדקקו להוצאות רפואיות הכוללות גם מעקב רפואי וטיפול תרופתי.

67. מאז האירוע וכתוצאה ממנו זקוקים תובעים אלה ויזדקקו לסיעוד ועזרת הזולת, כולל בהשגחה ולווי לכל מקום אליו צריכים להגיע, בעבודות משק בית, קניות ואחזקת הבית.

68. מאז האירוע וכתוצאה ממנו זקוקים תובעים אלה ויזדקקו להוצאות ניידות מיוחדות באשר אינם מסוגלים להשתמש בתחבורה ציבורית ו/או אין לדרוש מהם במגבלותיהם, להשתמש בתחבורה זו.

69. התובעים טוענים כי כתוצאה מהאירוע נגרמה לתובעים אלה נכות רפואית צמיתה.

70. מבוקש בזה מבית המשפט הנכבד לפטור את התובעים מהגשת חוות דעת ולמנות פסיכיאטר לשם בדיקת תובעים אלה וחוי דעתו בעניין פגיעתם והנכויות שנגרמו להם וזאת בשל מצבם הרפואי הקשה, פגיעותיהם וגילם. מינוי כזה ייעל את הדיון ואף יגדיל את הסיכוי לסיום התיק בפשרה.

לחילופין מבוקש להאריך את המועד להגשת חוות דעת רפואיות מטעם התובעים, עד לאחר מתן החלטה בבקשה למינוי מומחים, אם תדחה בקשה זו.

71. כתוצאה מהאירוע, לתובעים אלה נגרמו נזקים מיוחדים וכלליים ובית המשפט הנכבד מתבקש לפוסקם לפי החלוקה שלהלן, לכל אחד מתובעים אלה, או לפי כל חלוקה אחרת שתראה לו צודקת בנסיבות העניין:

1. הנזק המיוחד:

1. הפסדי השתכרות ו/או כושר השתכרות בעבר 20,000 ₪.
2. סיעוד ועזרת הזולת בעבר 20,000 ₪.
3. הוצאות רפואיות משוערות בעבר 10,000 ₪.
4. הוצאות ניידות מיוחדות בעבר 5,000 ₪.

2. הנזק הכללי:

1. הפסד כושר השתכרות ו/או כושר השתכרות בעתיד.
2. כאב וסבל ואובדן הנאות חיים.
3. סיעוד ועזרת הזולת בעתיד.
4. הוצאות רפואיות בעתיד.
5. הוצאות ניידות מיוחדות בעתיד.

21. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתביעה.

אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לזמן את הנתבעים לדין ולחייבם לפצות את התובעים במלוא נזקייהם, בתוספת הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כחוק והפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד הגשת התביעה ועד למועד התשלום המלא בפועל.

גאדה חליחל- יאסין, עו"ד
ב"כ התובעים